

Pon, 2-10-2023, 22:21:52

T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (8)

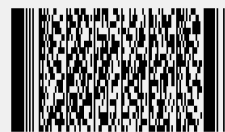
Objavljeno: 02. listopada 2023.

Potpora

Svoju članarinu ili potporu za Portal HKV-a možete uplatiti i skeniranjem koda.

Otvorite svoje mobilno bankarstvo i skenirajte kod. Unesite željeni novčani iznos. U opisu plaćanja navedite je li riječ o članarini ili donaciji za Portal HKV-a.

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

@Pet Vanjska Kućica Za Mačke 57 X 45 X 43 Cm Drvena Smeda

Vanjski Ka Krovom 401

Vanjski Ka Krovom 201

Poveznice

Skitnje novoga iverja (8)

Prošao je i rujan u nepokošenom Zagrebu. Više nisam siguran snivaju li mirno i blagoslovljeno pod mirogojskim humcima svi oni otišli prije potresa, krunskoga virusa i drugih nedaća. Možete li mi pomoći, dragi i poštovani Gusti? Pamtim kako sam se prije deset godina dulje od uobičajenoga, kasneći, što je i ovjekovječeno u knjizi „Običan čovjek“, zadržao nad Vašim obiteljskim grobom, zajedno sa svećenikom Ivanom Golubom, također otišlim u vječnost uoči svih spomenutih nepogoda. Bistrili smo Vašu biografiju jer Vas je on stavljao u razinu Jurja Križanića, o čijem biste snu, vjerujem, rado pročitali i roman Denisa Peričića, nagrađen „Vladimirom Nazorom“. Ah, duga je popudbina nepročitanih knjiga, a suvremeni čovjek tako malo čita, osobito klasike, podsjećajući se na njih tek u bolesti i izoliranosti. Spomenak na polusatni razgovor s čovjekom Golubom, osim što je vođen na Vašem posljednjem počivalištu, dragocjen je i zbog činjenice što mi je pokazao kuću u Jurjevskoj ulici u kojoj ste živjeli s roditeljima, braćom Leonom i Milanom i sestrom Danicom, svi glazbeno nadareni, tumačio mi skladbe izvođene rukama oca Augusta u crkvi sv. Marka, kao da ste suvremenici. Tako sam se onomad u svećenikovu društvu osjećao kao u zagrebačkoj kavani 1905. godine, detaljno prateći iscrpnu kronologiju iz usta rimskoga đaka. Priznat ću Vam i da sam bio u spomen-kući u Tovarniku, onaj zaustavljene gradnje, vidio zamišljene odjeljke Vaših putovanja, zamišljajući radosna lica posjetitelja koji multimedijски (iako to ne pomaže čitanju kao poanti) uranjaju u složenost biografije patriotskoga mučenika. Dosadno, rekli biste, sve je napisano, i imali biste pravo. Ali važno je ostaviti spomen na književnika, kako ovom prigodom i moja malenkost čini, uvjeren da će makar jednoga čovjeka potaknuti na novo traganje za starim Gustlovim djelima. Nisam prije ni vodio računa o tom – vidio sam Vaše mjesto rođenja, stojim na nadgrobnom humku, gledao tu kućno utočiste nakon dugih putovanja, a o mjestu smrti i danas se raspreda, iako huk vlakova daje naslutiti da se iz bolnice Sestara milosrdnica čula kompozicija s Južnoga, danas Zapadnoga kolodvora. Kulisa spotova i filmova, zaboravljeni stariji brat, na do vratku između Kustošije i Savske ceste.

Nego, osim onih loborskih „oblaka, teških, crnih, zabrinutih oblaka“ želio sam podijeliti koju misao o osjećaju tuđinca u Hrvatskom primorju, točnije, onim tako teškim rečenicama: „I vratiš se kući i iza prvih iluzija uviđaš da si kod kuće – najmanje kod kuće, da si u Hrvatskoj tuđinac, da u domovini za te domovine nema, da si gori od stranca na svojoj djedovini.“ Ako željeznicu ne guta već daljina na zagrebačkom Glavnom kolodvoru, jer danas su (jesu li?) konobari domaći, nisu Mađari, a i strojovođe i skretničari hrvatski su ljudi, iako turski konzorcij gradi prugu kod Križevaca, ali da ne odlutam – kako je morao biti turoman taj osjećaj tuđinstva na svojem? I kako mu se othrvati danas, uz ranije rečeno, taj nesnosni osjećaj da svaka kamata odlazi tuđemu bankaru, da su trgovine inozemnih lanaca, da više čujemo stranih riječi u danu nego hrvatskih. Lijepo ste nas poučili da je najpraktičnije učiti francuski jezik, no ovo nije pitanje poliglotstva, već „jedne velike robije“ koja je mirisala na Balaton u vrijeme Vašega življenja, a danas na globalizacijsko carstvo istovjetnoga sužanjstva. Volio bih griješiti, kao i u zapisima o hrvatskom jeziku, ali ono hrvatsko, a duh najviše, svakodneвно se ubija kao čedo začeto u majčinoj utrobi. Bojim se da ne ostane nomina nuda tenemus, kao na završetku „Imena ruže“, tek golo ime Hrvatska, tako slatko i ponosno, a kako reče jedan prijatelj, iznimno domoljubno nastrojen – nitko nije rekao da u Hrvatskoj moraju živjeti Hrvati. Ili da se Hrvati u Hrvatskoj moraju osjećati Hrvatima. Nisu tu kolodvori oni koji obilježavaju spaljenu ružu na crkvenom svodu, kao u opjevanom Ecovu romanu, ali i oni govore svojim popisom putnika, sve raširenijih diljem bijele Europe i svijeta. Ekonomске prilike mnoge nagneše na odlazak, kao što ratovi dovedoše u Hrvatsku migrante iz različitih dijelova globusa, u potrazi za mirnijim životom i kruhom svagdašnjim, najčešće dostavljачkim. O tom bi se moglo naširoko govoriti, o onoj komotnosti da se (a tomu je i krunski virus kriv) svakomu mora na kućna vrata dostaviti traženi proizvod, kao da roditelji ne stignu skuhati ručak djeci, kao da bi čovjek najradije, bez i jednoga učinjenoga koraka, živio svoje dane, grikajući paučinu ako treba, samo da sve bude servirano jednim telefonskim pozivom. I što će ostati od Hrvatske, dragi Gusti? Ne znam, vjerojatno i pretjerujem s golim imenom, kao što sumnjam u aktualnost ovoga skromnoga zapisa kada mu vrijeme (ne) dadne za pravo, no ne poričem osjećaj da se u vlastitoj zemlji mnogi osjećaju strancima, a mnogi stranci domaćima. I neka, ako prihvaćaju hrvatski jezik, običaje i kulturu, za koju se, usput budi rečeno, izdvaja skromnih jedan posto državnoga proračuna. Broj zaposlenih gotovo je izjednačen s

HR kalendar

- 2. listopada 1872. rođen Robert Frangeš Mihanović
2. listopada 1897. praižvedba opere „Porin“
2. listopada 1971. poginuo Rene Marčić
2. listopada 1978. umro Zvonimir Katalenić
2. listopada 1997. umro Grgo Gamulin
2. listopada 2007. umro Šime Đodan
3. listopada 1905. potpisana Riječka rezolucija
3. listopada 1929. zabranjeno isticanje hrv. zastave

Pretraži hkv.hr

Search bar with Google logo and magnifying glass icon

Kontakti

KONTAKTI
Telefon Tajništva +385 (0)91/728-7044
Elektronička pošta Tajništva tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva urednistvo@hkv.hr

Snalaženje

Svi članci na Portalu su smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi_pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

Korisničko ime

Lozinka

Zapamti me

- o [Zaboravili ste korisničko ime?](#)
- o [Zaboravili ste lozinku?](#)

Volio bih radije pisati o širokim ogulinskim pejzažima, spomenu dičnih Zrinskih i Frankopana (zar bi doista urotnici bili mađaroni u Vaše vrijeme?), otmjenom mirisu gradske kavane, čitanju novina i raspredanju o provokacijama koje nazivaju umjetnošću (Rijeka je to), ali more egzistencijalne brige, a u njima je problem što čovjek zapostavi duhovno, ili ga, naprotiv, upravo ropstvo kao u Kini učini boljim i snažnijim vjernikom, tamo gdje su katolici stjerani u katakombe kao u Rimu do Konstantinova Milanskoga edikta. Prosječnomu Kinezu zapadnjački život isprva ponudi slobodu, a zatim mu iscijedi opterećenu dušu. Jasno da je bolje dok ne tuku i ubijaju, lakše je podnijeti krivnju zbog vlastitih odluka, nego onih određenih na višim položajima, ali opet ostaje ta začkoljica duhovnoga, tako odbačena u korist materijalizma. A nacionalno postoji u jeziku, i tako u krug, kada smo već izgubili i monetarni suverenitet. Jest, veliko je pitanje u kojoj se točki Hrvat danas prestaje osjećati kao kod kuće, i gdje si ti to svoj na toplom, „iskorjenjeniče i kukavče svjetski“, jer tanka je granica, kao i ona Dobra i Zla.

Ali Vi počivajte u miru, dragi Gusti! Do sljedeće obljetnice, kada Vas ponovno izvuku, iako znam i pokušao sam dokazati da niste zaboravljeni. Mirno snivajte, tamo gdje nespretni grobari ruše križeve, gdje sve kosti jednako počivaju, u najvećih kriminalaca i najubogijih svetaca, tamo gdje nema jasnijega suda osim onoga nebeskoga, još nepoznatoga nama koji dišemo. Imena i prezimena na grobovima svjedočit će o Hrvatskoj u budućnosti, jezikom, pismom, pa i, ne zamjerite, znakom križa. Ma kako ste Mihanovićevu himnu smatrali visoko demokratskom, ona u svojem znamenu ima „dok mu mrtve grobak krije“, što je minimum civilizacijskoga dostignuća, ali i nacionalne pripadnosti kada se ispjeva na hrvatskom jeziku. Nastavit će uporni pregaoci, nedostojni opstojanja uz Vaše djelo, posjećivati i mirogojske arkade i Strossmayerovo šetalište, vjerujem i rodnu tovarničku kuću. Krasnoslovit će stihove, raspravljati o književnim dosezima, prerano zaustavljenima u punom sjaju. Umire li znanje s čovjekom ili se kao energija duše rasprši po bršljanu i gradu, to ostaje također vječnom zagonetkom u našim kratkim prolaznostima. Nije slabašna utjeha znati da je većina ispisana i objavljena, uz onu turobnu spoznaju koliko ste Vi i Šenoa tek trebali dati Zagrebu i Hrvatskoj, ali očito su nebesa smatrala da je dovoljno učinjeno, bolest je nadjačala tjelesnu sposobnost i otrgnula vas na hrvatski Parnas.

Blagoslovljeno iščekujte uskrснуće, književnici, pjesnici, putopisci, autori najvećih hrvatskih djela, gledano i strogim kritičkim očima, kamoli laičkim, koji znaju cijeniti ponajprije osjećajnost i osobnost pojedinoga autora, kao preduvjet o kojem ste i sami mnogo pisali. Nisam prije ni spoznao Zolinu kvantitetu (nauštrb kvalitete) ili znao za sitne slabosti prohujalih klasika (Keatsove strepnje od sunca i cvijeća, Goetheovo praznovjerje, Descartesovo i Galianijevo pisanje u postelji), ali sve o čemu ste mislili vrijedilo je, jer kako bi jedan od Vaših nasljednika, Veselko Tenžera, zapisao – „preživljuje dobro pisanje“. I ono je preživjelo, a na baštinicima je tragati za smislom, iskreno iskazivati svoja osjećanja i ne bojati se posljedica za izrečenu, najslađu hrvatsku riječ. Vjerujem da ta spoznaja može barem malo umiriti, ako vjerujemo da energija opstaje, u ovom ili onom obliku, iza mirogojskih arkada, na šetalištu s biskupovim imenom, gdje god, samo da opstaje. Kao i Hrvatska.

„Domovino, lijepa naša domovino, dogmo skepse, čežnja našega ropstva, simbole naše duše, vezo naša s Bogom i čovječanstvom, jedina dužnosti i najviši naš zakone, zipko i grobe, kruše naš svagdašnji, slatko mlijeko jezika majčinoga, drevna kraljevino o koju se na skrletnoj krpi kockaju vjerolomnici kao za roba afrikanskog, draga, sveta, gažena, mučenička zemljo naša Hrvatska!“

(*nadahnuo „Putopisima i portretima“ Antuna Gustava Matoša*)

Tomislav Šovagović

K R A J

Tekst je dio niza „Skitnje novoga iverja“, a objavljen je na Portalu HKV-a u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2023. godini Agencije za elektroničke medije. Prenosjenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

Povezano

- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (1)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (2)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (3)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (4)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (5)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (6)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (7)